

University of HUDDERSFIELD

University of Huddersfield Repository

Siddiqui, Kalim

Global baerekraft [Estimation of National income, GDP & PPP]

Original Citation

Siddiqui, Kalim (1995) Global baerekraft [Estimation of National income, GDP & PPP]. Klassekampen.

This version is available at <http://eprints.hud.ac.uk/id/eprint/16754/>

The University Repository is a digital collection of the research output of the University, available on Open Access. Copyright and Moral Rights for the items on this site are retained by the individual author and/or other copyright owners. Users may access full items free of charge; copies of full text items generally can be reproduced, displayed or performed and given to third parties in any format or medium for personal research or study, educational or not-for-profit purposes without prior permission or charge, provided:

- The authors, title and full bibliographic details is credited in any copy;
- A hyperlink and/or URL is included for the original metadata page; and
- The content is not changed in any way.

For more information, including our policy and submission procedure, please contact the Repository Team at: E.mailbox@hud.ac.uk.

<http://eprints.hud.ac.uk/>

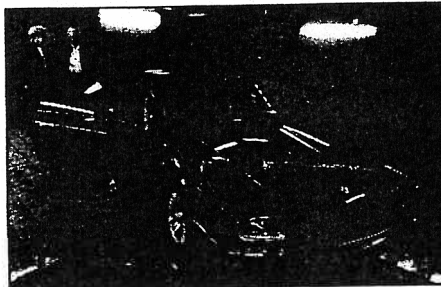
For å oppnå en bærekraftig utvikling globalt må Nord-Sørs økonomiske forhold forandres radikalt, skriver **Kalim Siddiqui**, som tar for seg FNs rapport om menneskelig utvikling.

Kalim Siddiqui er dr. phios i økonomi ved Universitetet i Bergen.

Global bærekraft

LA OSS se på den siste publikasjonen til FNs utviklingsprogram (UNDP), kjent som Rapporten om menneskelig utvikling 1994 (HDR), angående den økende kluft mellom Nord-Sør. Temaet i rapporten er folks sikkerhet i hverdagen. UNDP ønsker at HDR 1994 skal være et bidrag til verdenskonferansen for sosial utvikling som holdes i København i disse dager. Rapporten inneholder forskjellige kapitler som tar for seg behovet for en bærekraftig utvikling, menneskelig sikkerhet, nedrustning og fred, behovet for å restrukturere utvikling og samarbeid, og den menneskelige utviklingsindeks.

Bærekraftig utvikling forutsetter lavere forbruk i den rike del av verden.

Rapporten understreker at essensen i en bærekraftig utviklingsstrategi må være å sikre en bærekraftig levestandard for alle. Det sies at disse strategiene må fokuseres på tre kjernepunkter: fattigdomsreduksjon, jobbskaping og sosial integrasjon. Men rapporten sier ikke noe om hvorfor utviklingen har ført med seg en så voldsom ulikhet, ressursløsning og mangel på sikkerhet. Så lenge den dominerende tankegangen er en markedsbasert utvikling som gir størst mulighet til multinasjonale selskaper, kan ikke en bærekraftig og demokratisk utvikling gjennomføres effektivt.

Rapporten holder fram den menneskelige sikkerhet og peker på at denne sies å ha tre aspekter: vern mot sult, kroniske sykdommer og undertrykking. Den lister opp forskjellige trusler mot menneskelig sikkerhet i

forbindelse med økonomi, mat, helse, personlige og politiske forhold. Økonomisk trygghet fordrer til en sikker inntekt som trygger et minimum av folkets behov. Rapporten sier at bare en firedel av verdens befolkning kan være økonomisk sikre på den måten. I rikere land er arbeidsledigheten en hovedårsak til økonomisk usikkerhet, i fattige land er problemet mer kompleks, med stor arbeidsledighet, usikre arbeidsforhold og lave lønninger.

Matvaresikkerhet forblir problemet mellom et stort antall mennesker, til tross for matvareoverskudd i verden. Selv land som ser ut til å være selvforsynt med mat - som India - har store grupper underernærte mennesker. Rapporten viser at tilgang til mat i stor grad henger sammen med

tilgang til eiendom, arbeid og inntekter. Men like viktig rolle spiller den makro-økonomiske politikken, som ikke blir diskutert i rapporten, men som ikke burde ignoreres. Matvaresituasjonen er blitt dårligere for de landene som har dyrket mat for eksport, ofte etter råd fra Verdensbanken, og følgelig har negjessert en hjemlig matvareproduksjon.

Helse er i den tredje verden et privilegium for de få. Infeksjoner og parasitter forårsaker fremdeles de fleste dødsfall i tillegg til de som kan knyttes til dårlig ernæring og forurenset drikkevann. Dårlige helsemessige forhold til kvinner under svangerskap og fødsel er vanlig i den tredje verden. Videre er helse nært knyttet til et naturligt miljø og her bunner problemene i en kontinuerlig degradering av lokale og globale økosystemer. Vannsituasjonen er et mål på dette. Vannforsyningen på verdensbasis er bare en tredjedel av hva den var for 25 år siden. Vannmangel preger mesteparten av den tredje verden og er blitt en av de viktige faktorene i regionale og sosiale konflikter.

Konklusjonen i rapporten er at en bærekraftig utvikling kan nås ved å redusere fattigdommen, ved ekspansjon av produktivt arbeid og sosial integrasjon. Rapporten definerer også menneskelig sikkerhet bredere enn før, og foreslår en måte å måle det på. Den understreker grunnleggende behov for helse, utdanning og mulighet til å utvikle ferdigheter for alle mennesker, behovet for beskyttelse og regenerasjon. Rapporten advarer mot at den manglende menneskelige sikkerhet i dag vil vise seg i det neste århundre i form av manglende økonomiske muligheter og en ukontrollert befolkningsvekst.

Etter å ha diskutert en lang rekke saker som de landene som gir nød-

hjelp pleier å befatte seg med, forslår rapporten at hjelpen burde konsentreres. Regjeringene i de fattige landene burde bruke 20% av utgiftene og de rike landene 20% av sin hjelp til menneskelige prioriterte oppgaver. I den nye internasjonale situasjonen etter sammenbruddet i Sovjetsamveldet, er

rapporten svært optimistisk når det gjelder det de kaller «fredsdividene». Nedrustning er en god ting for menneskene i den tredje verden, spesielt for de fattigste områdene. Det slases enormt på dette området. I 1992 var verdens totale militære kostnader 815 milliarder dollar, som var like mye som den samlede inntekten til nesten halvparten av jordens befolkning. De militære utgiftene i den tredje verden fortrengner stor del av ressursene som kunne vært brukt til å bedre levekårene for menneskene. Rapporten foreslår en direkte overføring av ressurser fra militærutgifter til sosiale områder.

Det foreslås i rapporten at den tredje verden bør doble utgiftene til sosiale formål til 20% på budsjettet ved å redusere militærutgiftene og kutte ned på sløsete gigantprosjekter, mens de rike landene bør heve nødhjelpen til utviklings tiltak fra 7 til 20 prosent. Det anbefales også å ettergi gjelden til de fattige landene. Forandringer på budsjettene for å gjøre dem mer effektive burde være et mindre kontroversielt tema. F. eks. går mer enn 90 prosent av de 12 milliarder dollar øremerket teknisk assistanse til utenlandske konsulenter. I Afrika var 100.000 utlendinger ansatt i over fem år, mens 60.000 afrikanske tekniske eksperter forlot kontinentet.

Nedrustning er en god ting for menneskene i den tredje verden

håpninger hos folket, ikke bare en formålsløs produksjon av mer og mer varer. Det som teller er ikke rikdommen selv, men den bruk du kan gjøre av den. Prosessen med modernisering,

og spesielt den som blir forbundet med markedsbasert økonomi, truer den sikkerheten som er arbeidet fram ved bruk av felles ressurser, av felles verdier og identitet. Fattige grupper blir verst rammet av denne profittoerterte tilnærmingen.

Etniske sammenstøt og krav fra regionale separatister er blant symptomene på forfall i offentlig sikkerhet. UNDPs rapport sier: «Det 21. århundres utfordring er å flytte tyngdepunktet fra nasjonal sikkerhet til menneskelig sikkerhet... Den største trusselen kommer fra fattigdommen.»

Imidlertid mangler rapporten en dypere forståelse av Nord-Sør konflikten. Den mangler evne til å trekke ut realitetene i et internasjonalt økonomisk misforhold. Verdensøkonomien

Nord har avledet oppmerksomheten fra de strukturelle spørsmålene og over på unnskyldningen «hjelp»

er høyst konsentrert. Den rikeste femdelen mottok 84,7 prosent av verdens samlede nasjonalprodukt og kontrollere 84,2 prosent av verdenshandelen i 1991.

Den skrikende fattigdommen som kommer til syne ved avkoloniseringen, trengte, og trenger, grunnleggende forandringer i verdensøkonomien og en fornuftig endring i styringen av dette systemet. I stedet har det industrialiserte Nord avledet oppmerksomheten fra disse strukturelle spørsmålene og over på unnskyldningen «hjelp», mens de reduserer kapasiteten i FN-sekretariatet for makro-økonomiske politiske analyser og koordinering. IMF dikterer nå «strukturell tilpasning» i den tredje verden som er årsak til økonomisk ødeleggelse og masserystelser som raskt blir tillagt religiøse fundamentalisme og «stammeevnen».

Gapet mellom Nord og Sør øker ubønnhørlig. I 1960 tjente den rikeste femdelen av verdens befolkning tretti ganger mer enn den fattigste femdelen. I dag tjener de seksti ganger så mye. 80 prosent av verdenshandelen nå bare 18 prosent av verdenshandelen. Det høye rentenivået og andre ulikheter sammen med lave priser på eksportvarer i den tredje verden hindrer allerede den tredje verden i å tjene 500 milliarder dollar i året - omkring ti ganger så mye som den totale «hjelpen» fra Nord utgjør. Så for å oppnå en bærekraftig utvikling globalt må Nord-Sørs økonomiske forhold forandres radikalt.

Klassekampen - Oslo - Norway
11.3.95